

Lesmateriaal project Aaltje

Groep 7 en 8 basisonderwijs

Het leven van een meisje rond 1800 in Smeerling

Inhoudsopgave

Wie is Aaltje?	3
1 Het leven van Aaltje en jou vergeleken	4

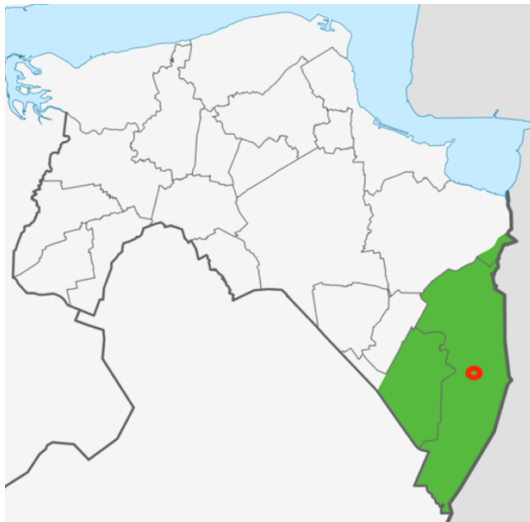
Disclaimer

© Dit materiaal mag vrijelijk gebruikt worden mits met bronvermelding. Hergebruik voor commerciële doeleinden is niet toegestaan. Het lesmateriaal is ontwikkeld onder auspiciën van de Historische Vereniging Westerwolde, <https://www.verenigingwesterwolde.nl>.

Wie is Aaltje?

Aaltje is een meisje dat omstreeks 1800 in Smeerling woonde. Haar geschiedenis kennen wij door een kasboekje dat haar voogd heeft bijgehouden. Dat kasboekje is rond 1980 gevonden in een boerderij in Smeerling, een buurtschap tussen Onstwedde en Vlagtwedde. Het kasboekje begint in 1773. Vanaf 1792 houdt de voogd de uitgaven bij die hij doet voor Aaltje, want in dat jaar overlijden de vader en het broertje van Aaltje. In het kasboekje staan de dagelijkse uitgaven en inkomsten in van voogden voor hun 'pupillen', (half)weeskinderen uit de Smeerlinger familie Hoisingh.

Op de website <https://aaltjesstee.nl> kun je meer over Aaltje lezen en over de mensen die in Smeerling woonden, wie hun voorouders waren en hun nageslacht. Maar ook zie je daar iets over het landschap, de gewoonten, de gebruiken en de taal. In de opdrachten die je gaat maken kijk je naar Aaltje, maar tegelijk naar jouw leven.

Ligging Smeerling (rode cirkel) in Westerwolde
Groen = 19^e-eeuwse gemeentegrenzen Westerwolde¹

Smeerling uitvergroet. (Bron: Google Maps)

Foto van de woning van Aaltje, het in 1930
afgebroken Hoisinghstee.
(Bron onbekend. Uit collectie Berend Jan Harding)

¹ Door NLBerendsen - Eigen werk, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=73750785>

1 Het leven van Aaltje en jou vergeleken

Het leven van Aaltje kun je in een tijdbalk laten zien. Je kunt niet alleen de belangrijkste gebeurtenissen uit haar eigen leven laten zien, maar ook gebeurtenissen die in haar dorp, directe omgeving (regio) of elders (Nederland/wereld) hebben plaatsgevonden.

Aaltje groeit op ten tijde van de Bataafse Republiek 1795-1806. Lodewijk Napoleon, de broer van de Franse keizer Napoleon Bonaparte, wordt de eerste Koning van Holland. Hij regeert tot 1810. Daarna wordt Nederland ingelijfd wordt bij Frankrijk. In 1815 wordt Napoleon bij Waterloo verslagen door een leger bestaande uit Engelsen, Nederlanders, Duitsers. Vanaf 1815 krijgen we koning Willem I.

Het lijkt allemaal ver weg van Westerwolde, maar toch krijgt Aaltje er volgens het kasboekje van haar voogd mee te maken. Er moeten verplichte bijdragen aan het Franse garnizoen in Nieuweschan betaald worden. Ook via bijdragen aan de zgn. bedelboerderij van Abel Boels in Onstwedde. De boeren van Onstwedde hadden een 'onderlinge verzekering' afgesproken in geval van schade door plunderende soldaten. In de winter van 1794-1795 moet daar een beroep op worden gedaan nadat een Engelse soldatenbende de boerderij van Boels plunderde en platbrandde.

Opdrachten:

- Wat denk je: wat zal Aaltje geweten hebben van de gebeurtenissen buiten haar directe omgeving? Hoe komt dat?
- Waarom weet jij veel meer over de gebeurtenissen buiten je directe omgeving. Wat gebruik je allemaal om dat te weten te komen?
- Wat was voor jou gisteren het belangrijkste nieuws en hoe kwam je dat te weten?

Aaltje

Jaartal/datum	Aaltje	Dorp/regio/wereld
13 juni 1786	Aaltje geboren	
21 januari 1790	Aaltjes vader overlijdt	
Juni 1790	Aaltjes broertje Jan overlijdt, 2 jaar oud	
15 april 1792	Aaltjes moeder hertrouwt met Harm Egberts Bruiningh	
25 april 1792	Moeder Lukje en Harm Bruiningh sluiten een overeenkomst met de voogden van Aaltje	
1 mei 1793	Gezin verlaat Hoisinghstee. Huur is opgezegd. Wonen dan in erve Busschers in Ellersinghuizen	
1793 tot?	Naar school in Vlagtwedde	
Februari 1795		Engelse soldaten steken de boerderij van Abel Boels in Onstwedde in brand
Mei 1796		De Patriotten zijn de baas in Nederland en de Fransen hebben een kampement in Nieuweschan. Engelse soldaten proberen hen weg te jagen, maar de Fransen zijn oppermachtig
12 december 1810	Aaltje trouwt met Hanne Jans Hids (1786) uit Veenhuizen. Aaltje en Hanne vestigen zich op erve Hoisingh	

